

—
HORIZONTALNÍ STRUKTURA KRAJINY

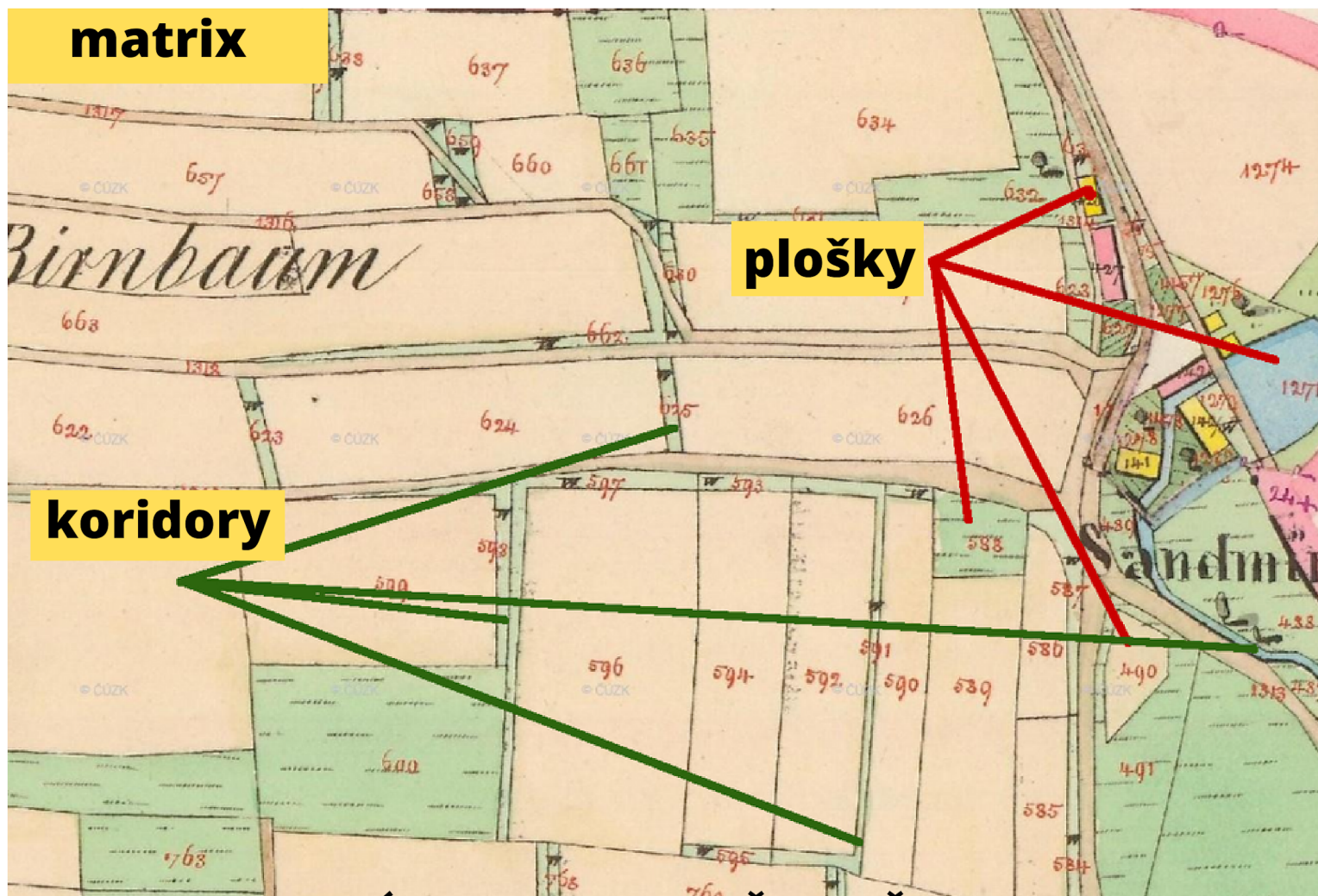
—
VERTIKÁLNÍ STRUKTURA KRAJINY

—
DYNAMIKA KRAJINY

—
ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Celoroční vzdělávací program pro místně zakotvené učení
s využitím GIS pro lokalitu Jablonné v Podještědí

KRAJINNÁ MOZAIKA JE TVOŘENA TŘEMI PRVKY:

plošky - plochy s určitým využitím, materiálovým složením nebo pokryvem, typy prvků předurčují možné biotopy a ekotopy (zahrady, domy, rybník, plocha louky - s parcelním číslem 588)

koridory - liniové prvky spojující různé plochy a umožňující migraci živočichů přímo, nebo podél

matrix - převládající druh plochy v daném území (na příkladu to je orná půda, v sousedících blocích nebo minimálně oddělená polními cestami a příčně prostupnými koridory)

V krajina v okolí Jablonného v Podještědí je silně utvářena člověkem. Změny vlastností, velikostí a využití plošek je více závislé na činnosti člověka, než na přírodních procesech. Žijeme v tzv. kulturní krajině

Je dobře, že člověk dominantně určuje vývoj krajiny?

Čím se liší vývoj krajiny tvořen člověkem od přírodních procesů? Přináší to v něčem výrazné změny?

PŘEDPIS KE KRESBĚ KATASTRÁLNÍCH PLÁNŮ

Druhý kultur.

Ohraničení zahrad.	Ohraničení zahrad.	Zelinné zahrad.	Vnitřek.	Chimérické.	Přátování křovin.	Přátování tabaku.	Suchoře louky.	Mokřiny louky.	Louky s ovocnými stromy.
Pastviny.	Ohraničení pastviny.	Mošdy.	Mošdy s rákosovým porostem.	Pole (pole).	Kopanina nebo dočasný úhor.	Pole (pole) s olšami.	Pole (pole) s vinnou révou.	Pole (pole) se stromy a vinnou révou.	Říjlová pole.
Křoviny.	Anglické parky.	Hlázní lévy (poule-vertišob).	Jezera, rybníky, tůky a poutky.	Jehličnaté lévy (poule-vertišob).	Mlýnský náhon.	Mlýnský náhon (M. M.).	Mlýnský náhon (M. M.).	Mlýnský náhon (M. M.).	Mlýnský náhon (M. M.).
Kaštanové háje.	Ohraničení háje.	Pískovny a stěrkovny.	Hlázníkové.	Městské saliny.	Kamenolomy.	Kamenolomy.	Kamenolomy.	Kamenolomy.	Ost.

Občijklá označení (mapové značky).

▼ Hrástky.

▼ Třeznané budovy.

▼ Budovy.

▼ Látiné budovy (nepatřné).

▼ Městské budovy (včetně škol).

▼ Látiné budovy (nepatřné).

▼ Městské budovy (včetně škol).

▼ Zemědělské budovy.

▼ Městské budovy (včetně škol).

▼ Látiné budovy (nepatřné).

▼ Městské budovy (včetně škol).

▼ Látiné budovy (nepatřné).

▼ Městské budovy (včetně škol).

Popis.

Pro původní měřtko.

OBECNÍ HRANICE.

Města, obce.

Jednotlivé budovy.

Pro polohitní měřtko.

OBECNÍ HRANICE.

Města, obce.

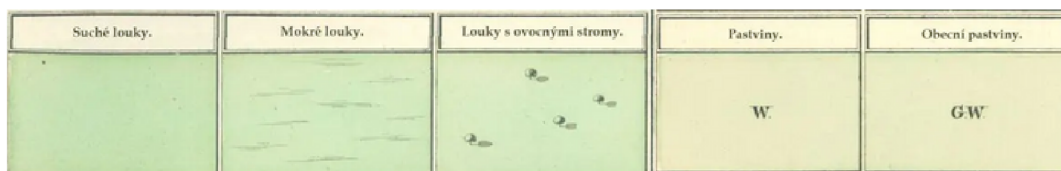
Jednotlivé budovy.

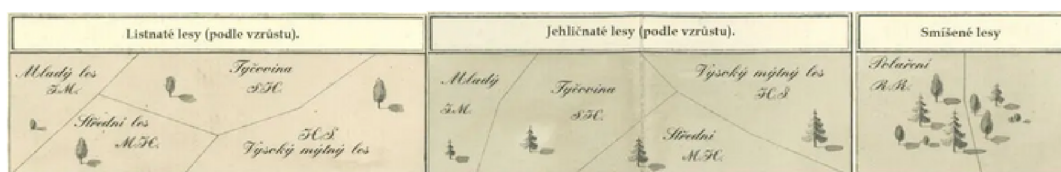
HORIZONTÁLNÍ STRUKTURA KRAJINY

TYPY KRAJINNÝCH PRVKŮ

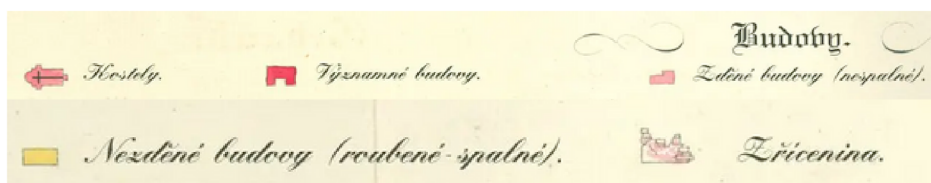
Pro naše potřeby hodnocení vývoje krajiny budeme pracovat jen s druhy kultur a využití ploch, které se překrývají s aktuálním dělením v dnešním pozemkovém katastru a které zároveň existují v okolí Jablonného v Podještědí.

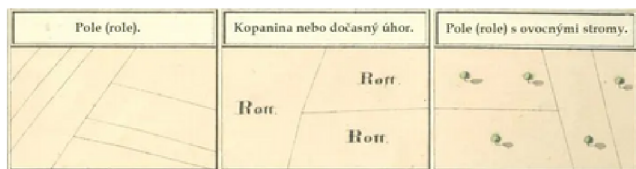
TRVALÝ TRAVNÍ POROST

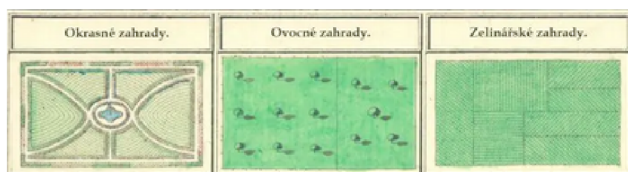
LESNÍ POZEMKY

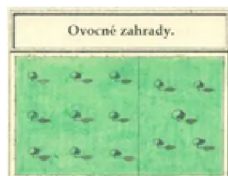
ZASTAVĚNÁ PLOCHA A NÁDVOŘÍ

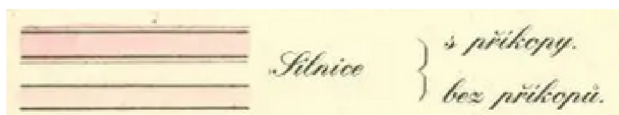
ORNÁ PŮDA

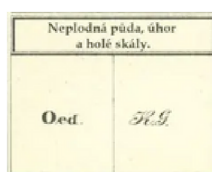
ZAHRADA

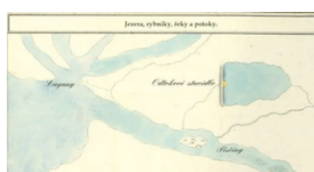
SADY

SILNICE

OSTATNÍ PLOCHY

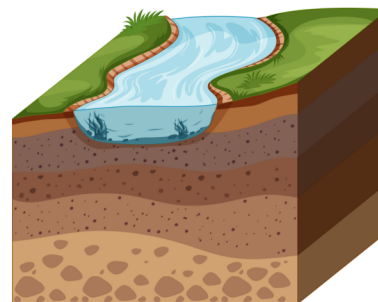
VODNÍ PLOCHA

PŘÍRODNÍ STRUKTURA - PRIMÁRNÍ

soubor faktorů a procesů přírodních složek - horniny, vzduch, voda, biota, půda, energie

EKONOMICKÁ STRUKTURA - SEKUNDÁRNÍ

antropogenní nástavba charakterizující využití primární struktury pro ekonomickou činnost - les, orná půda, průmysl, doprava atd.

SOCIÁLNÍ STRUKTURA - TERCIÁLNÍ

lokalizované zájmy, využití na základě lokálních specifik a zájmů - turistika, kultura, drobné zemědělství, komunitní energetika

DUCHOVNÍ STRUKTURA - KVARTERNÍ

krajina spojená s historickými událostmi nebo předchozími generacemi - kostely, kříže u cest, hřbitovy, místa významných bitev, pověsti, krajinný ráz. Propojení s pocitem z místa - "genius loci".

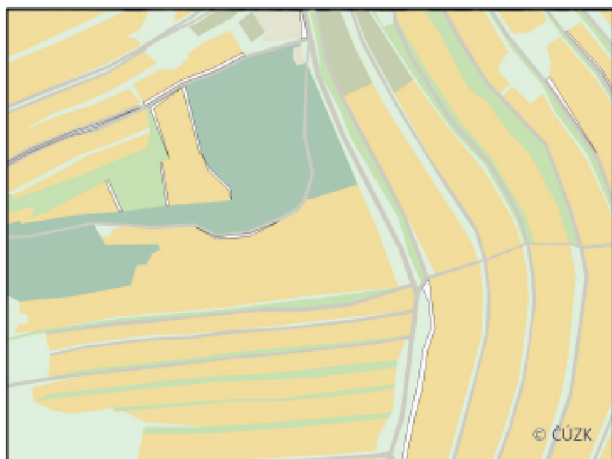

Krajina v čase prochází změnami. Mění se vztahy mezi stavebními složkami krajiny (voda, vzduch, půda, tok energie, organizmy atd.) tím se mění geosystém a také do jeho změn zasahují další endogenní a exogenní procesy (změna klimatu, zvětrávání, biotou, erozní události, půdní, sociálně ekonomické).

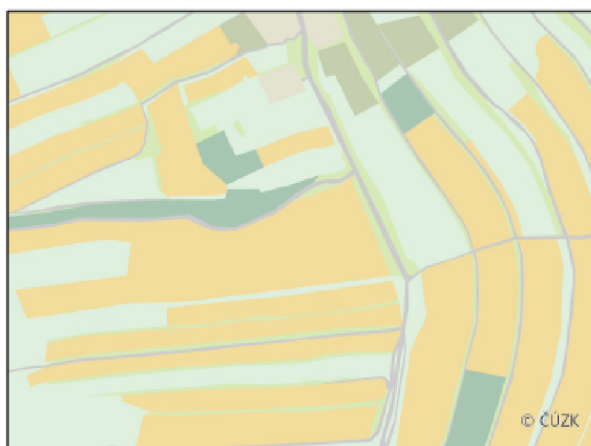
My však budeme v praktické části sledovat relativně krátké období vývoje krajiny a to poslední 85 let. Tedy budeme sledovat především vlivy antropogenní - sociálně ekonomické.

JAK SE MĚNILA KRAJINA?

Stav krajinného pokryvu v roce 1843

Stav krajinného pokryvu v roce 1954

Stav krajinného pokryvu v roce 2019

LandUse

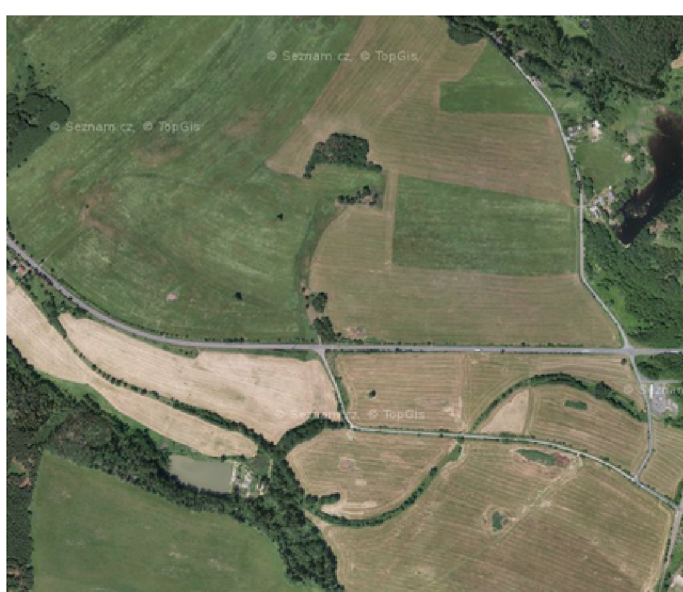
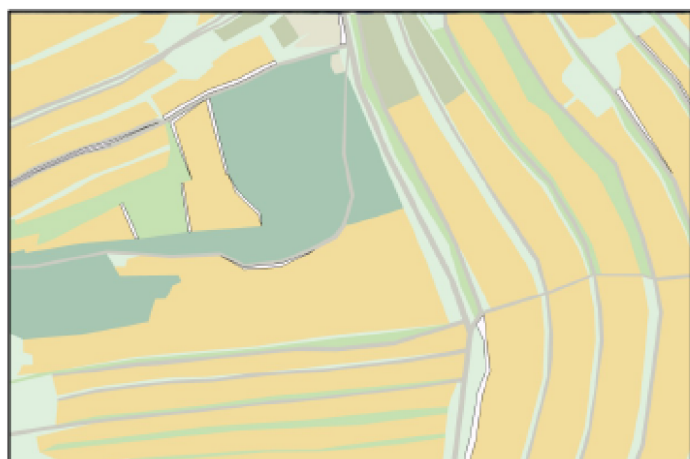
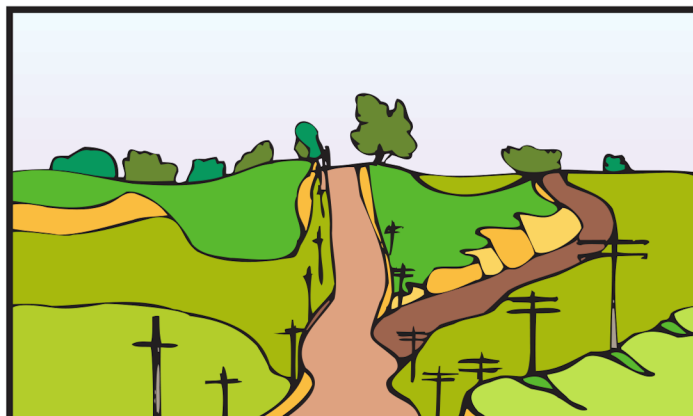
Typ krajinného projevu

- zástavba
- orná půda
- trvalý travní porost
- mimolesní dřevinná vegetace
- les
- sady a vinice
- vodní plocha
- komunikace
- ostatní plochy

Mozaika krajiny je rozdělení do plošek s různou měnící se funkcí a s různou velikostí a obvodem. Pestrost mozaiky se označuje jako mozaikovitost a krajina s větší mozaikovitostí poskytuje lepší podmínky pro zadržování vody.

MÁ VELKÁ MOZAIKOVITOST KRAJINY VLIV NA BIODIVERSITU?

V každé krajinné jednotce lze odlišit mobilní sféru a relativně nepohyblivou sféru. Obě sféry jsou propojeny mnohostrannými a mnohonásobnými vztahy a tvoří neoddělitelnou funkční jednotu.

Relativně nepohyblivá sféra:

- stabilní a pevně ohraničena v prostoru
- je v krajině zastoupena stabilními jednotkami
- tvoří stabilní kostru na niž se připojují dynamické jevy v krajině

Mobilní sféra:

- činnost bioty
- migrace látek a energie
- vyznačuje se složitou časovou organizací a proměnlivým vymezením v prostoru

Přirozený vývoj krajiny bez zásahu člověka spěje k stabilizaci, teky k tzv. klimaxu. Stavů kdy krajina dosahuje maximální možné stability a jen se přirozeně obnovuje. Tento stav je různý pro různé klimatické oblasti, závisí na vodním režimu a půdních podmínkách.

JAK BY VYPADAL KLIMAX V JABLONNÉM V PODJEŠTĚDÍ?

Konstantnost - převážně neměný ekologický systém

Cykličnost - kolísá sám od sebe ve významných cyklech

Resistance - odolný vůči narušení, při přetížení se zcela zhroutí

Resilience - narušení stability dokáže v krátkém čase kompenzovat a vrátit se do původního stavu

Dynamická rovnováha - dynamicky reaguje na změny, vnější stav je zdání resistance

Ekologická labilita - neschopnost odolat vnějším vlivům, nevrací se do původního stavu

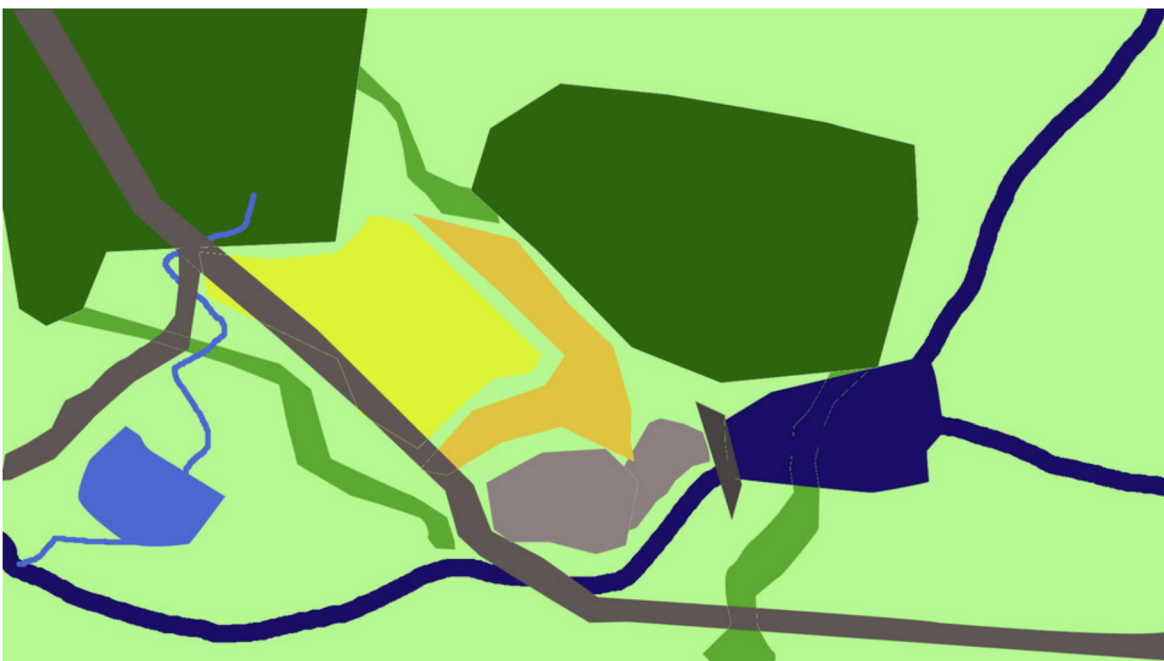

FRAGMENTACE KRAJINY

Kontaktnost / souvislost - přímý fyzický kontakt mezi plochami, například les a louka

Konektivita / propojenost - propojení subpopulací do demograficky funkční jednotky

Koridory - zajišťují propojenost nespojitých ploch do demograficky funkční jednotky

Fragmentace krajiny je nebezpečná

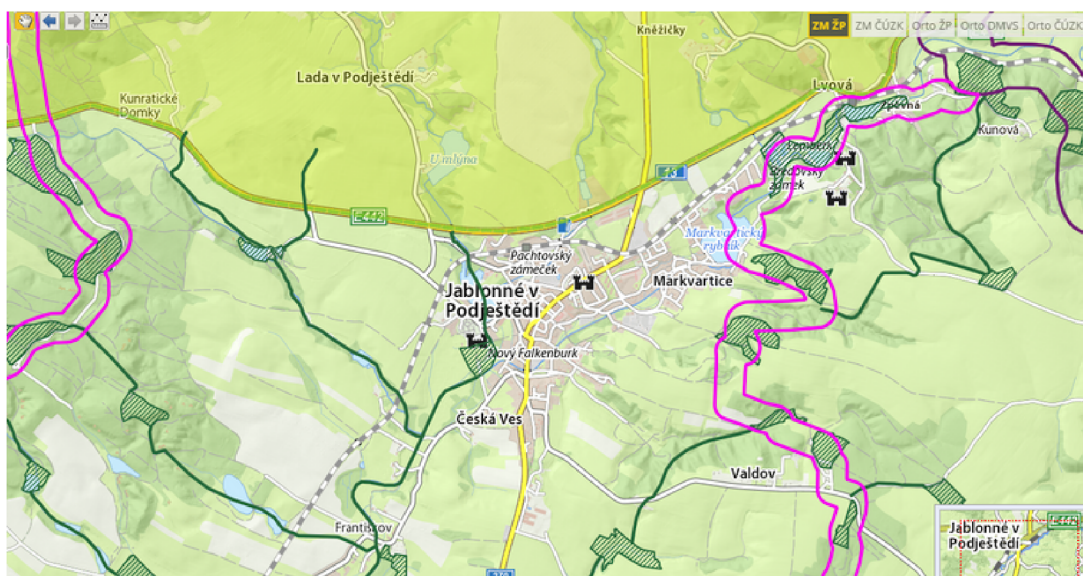
- má okamžitý účinek, složitě napravitelný
- krajina ztrácí některé funkce (schopnost zadržovat vodu)
- ztráta rekreační funkce
- snižuje biodiverzitu

ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Biocentrum - jinými slovy, je to je geograficky vymezená oblast, která vhodným stavem přírodních podmínek umožňuje existenci přirozených – tedy v podstatě původních – živočišných a rostlinných společenstev.

Biokoridor - přírodní pás propojující biocentra

Interakční prvek - relativně stabilní část krajiny s pozitivním vlivem na své okolí

- ✓ Regionální a nadregionální ÚSES ze ZÚR
  - ~ Koridor nadregionální
  - ~ Koridor regionální
  - ▨ Biocentrum nadregionální
  - ▨ Biocentrum regionální
- ✓ Lokální ÚSES z Koncepce ochrany přírody a krajiny (neaktualizuje se)
  - ~ Koridor lokální vymezený
  - ~ Koridor lokální navržený k vymezení, nevymezený
  - ▨ Biocentrum lokální

Pohyb, proudění a toky v krajině

- pozemní živočichové
- létající živočichové
- člověk
- sluneční záření
- tepelná energie a evapotranspirace
- hmota
- voda

JAKÝ VLIV NA ČLOVĚKA
MÁ OMEZENÍ POHYBU,
PROUDĚNÍ A TOKU
VLEVO UVEDENÝCH
FAKTORŮ ?

